

OBSAH.
KNIHA PRVÁ.
ZKOUMÁNÍ ÚVODNÍ.

	Strana
<i>Hlava prvá. Úkol státovědy.</i>	
1. <i>Umístění státovědy v soustavě věd</i>	3—10
Vědy společenské a vědy o státě. Jednotlivé vědy o státě. Státověda theoretickou vědou o státě.	
2. <i>Rozčlenění státovědy</i>	10—13
Státověda všeobecná a zvláštní. Rozdělení všeobecné státovědy ve všeobecnou sociologii státu a ve všeobecnou nauku o státním právě. Protiva a souvislost obou.	
3. <i>Politika a její poměr k státovědě</i>	13—19
Politika praktickou státovědou a vědou o umění politickém (uměnoslovím). Význam její pro státovědu a zvláště pro nauku o státním právu.	
4. <i>Věda kausální a normativní</i>	20—22
Poměr státovědy a politiky k těmto oběma druhům věd.	
5. <i>Vymezení úkolu všeobecné státovědy</i>	22—25
Vyloučení dlužno zkoumání praehistorie a omezení se na soudobé státy západní. Vyloučení dlužno politiku, vyjmouc pomezí obory mezi ní a státovědou.	
<i>Hlava druhá. Methodika státovědy.</i>	
1. <i>Nutnost methodologického zkoumání</i>	26—27
Methodologický zmatek v oboru věd sociálních a jeho příčiny. Nutno stanoviti zásady pro bádání státovědecké.	
2. <i>Rozdíl mezi poznáním sociologickým a přírodovědným</i>	28—31
Cílem přírodních věd přeměna kvalit v kvantity. Toho nelze v sociálních vědách dosíci. Význam prvku individuálního ve vědách sociálních.	

3. *Pátrání po typech v sociální vědě*.....31—36
 Společenské pochody nikdy nejsou totožné, ale jsou přece obdobné. Vědecké osamocení jevu za účelem utřídění. Jednotlivý stát — státní zřízení vůbec — jednotlivá státní zřízení předmětem vědeckého zkoumání.
4. *Typy předmětem státovědy*36—44
 Typus ideální a typus průměrný. Typy vývojové a typy existenční. Typ heuristickou zásadou. Zkoumání jeho po stránce historicko-sociální a po stránce právní.
5. *Historický způsob bádání v státovědě*44—54
 Rozdíl mezi změnou a vývojem institucí. Změna účelu pouze změnou. Vývoj při zachování účelů. Názory o primárním vědomém a neuvědomělém utvoření státu a práva. Jednostrannost obojího názoru. Nezamýšlené vedlejší účinky úmyslného jednání.
6. *Právnícká metoda v státovědě*.....54—55
 Platná pouze pro stanovení pouček státní právo-
 vědy a pro výklad jejich obsahu. Právní jev není totožný se soukromoprávním. Jednostrannost právnícké metody.
- Hlava třetí. Dějiny státovědy.* 56—74
- Antická státověda. Jejím hlavním předmětem typ ideální
 Vedle toho zevrubná kritika daného stavu..... 56—59
 Povaha středověké státovědy. Spojení státovědy s právo-
 vědou 59—60
 Nový věk počíná úvahami politickými. Protiva k tomu
 v právu přirozeném. Tu a ondy smíšení obou..... 61—63
 Montesquieuův vzorný stát stává se základem programu
 liberálního 63—64
 Požadavek všeobecné státovědy. Nejasnost pokusů o ni. 65—67
 Odlučení stránky theoretické od praktické. Nauka o státním právu především doménou právníků. Práce filosofických spisovatelů v tom oboru. Díla o politice na podkladě historickém. Zkoumání sociologické, národohospodářské a p..... 68—74
- Hlava čtvrtá. Poměr státovědy k úhrnu věd.* 75—129
- I. *Universální a osamující zkoumání*..... 75—78
 Stát předmětem věd přírodních a duchovních. Nutnost pozorovati jej osamoceně (isolovaně). Oprava tohoto zkoumání spojením s jinými vědami. Methody nesluší směřovat.
- II. *Poměr státovědy k vědám přírodním*..... 79—84
 1. Vliv přírodních podmínek tkvících v území..... 79—81
 2. Vliv fysických vlastností obyvatel na stát. Vliv fysický zprostředkován duševně.....82—84

nost nejvyšších orgánů má za důsledek totožnost státu. Autonomie, vlastní správa a soudnictví jsou dalším znakem. Hranice mezi státem suverenním a nesuverenním.	
III. <i>Nedílnost státní moci</i>	525—532
Záměna pojmů »státní moc« a »suverenita«.	
1. Učení o dělbě moci. Přirozené právo ji popírá. Hobbes, Rousseau, Locke, Blackstone. Montesquieuovy oddělené moci. Přístřeší toho učení u Kanta. Siyès. Jednota státní moci v mnohosti jejích orgánů.	
2. Rozdělení státní moci (»suverenity«) ve státě spolkovém	532—534
Vliv Tocquevillův. Dělbá kompetencí není dělbou státní moci.	
<i>Hlava patnáctá. Státní ústava.</i>	534—572
Nutnost ústavy pro každý stát. Její pravidelný obsah	535
I. <i>Přehled dějin ústavních</i>	536—564
1. Původ pojmu ústavy v materiálním smyslu v starověku. Vliv jeho na přirozené právo. Vznik představy o pravé ústavě	336—538
2. Ústava ve formálním smyslu. Lex fundamentalis. Její poměr k ústavní smlouvě. Puritánská smlouva společenská. Agreement of the People. Cromwell. Zavržení principu majority	538—543
3. Přirozenoprávní theorie o základním zákoně	543—546
4. Počátky psaných ústav v amerických koloniích Anglie. Bill of Right. Plan of Government. Změny ústav. Ústava Spojených států 1787	546—553
5. Evropské ústavy. Ráz jednotlivých francouzských konstitucí. Jejich vliv na pevninskou Evropu	453—562
6. Ústava švédská, dánská, států balkánských a švýcarská	562—564
II. <i>Význam ústav v právu doby přítomné</i>	565—572
Státy s psanými ústavami a bez nich. Právní znak ústavy. Ztrnulé a ohebné ústavy.	
<i>Hlava šestnáctá. Státní orgány.</i>	573—599
I. <i>Všeobecné úvahy.</i>	
Psychologická synthesa svazové jednoty. Skutečně organisace jako jevy, vyskytující se již u zvířat	574—577
II. <i>Druhy státních orgánů</i>	577—599
1. Orgány bezprostřední. Jednotlivci. Sbory. Právní osoby. Orgány kreační. Orgány prvotné a druhotné; prosté a stupňované; samostatné a nesamostatné; řádné a mimořádné	577—583
Státní moc a počet orgánů. Nejvyšší orgán	583—590

	Strana
2. Prostředné orgány státní	591—594
Jejich roztržení a poměr k bezprostředním.	
3. Právní postavení orgánů	594—599
• Jednota státu a orgánu. Orgán nikdy není osobou, nemá žádného vlastního práva, jen kompetence.	
<i>Hlava sedmnáctá. Representace a orgány representační</i>	600—631
Myšlenka representační myšlenkou právnickou. Průprava k moderním představám Hellas a Řím. Representativní povaha magistratur, principátu, senátu v Římě. Representační myšlenka v středověku. Vázané zastupitelství. Vývoj anglického parlamentu v zástupce celého národa. Historický pochod ve Francii. Kritika.	600—619
Řešení problému. Lid (národ) a lidové zastupitelství jednotou. Zastupitelství lidu jest bezprostředním druhotným orgánem. Právní poměr orgánový mezi lidem a jeho zástupci. Rozmanitá organisace lidu jako orgánu prvotního.	619—627
Stará představa o monarchovi jako delegovaném lidu. Demokraticko-republikánské hlavy státní bezprostředními druhotnými orgány státními. Orgánové postavení soudců. Ráz novějších státních úřadů správních. Veřejnoprávní svazy a jejich representativní orgány	627—631
<i>Hlava osmnáctá. Funkce státu.</i>	632—665
I. <i>Dějiny nauky o funkcích</i>	632—644
Vliv konkrétní státní organisace na učení o funkcích. Aristoteles, Bodin, Hobbes, Pufendorf. Rozdělení dle výsostných práv zeměpánů. Dle soustavy úřadů. Pokusy rozdělit soudnictví a správu.	632—638
Nejdůležitější rozdělení státních funkcí vzniklo protivou osobních prvků státních. Marsilius z Padovy. Monarchomachové. Hobbes, Locke, Montesquieu, Rousseau, Benjamin Constant. Německé názory.	638—644
II. <i>Třídění státních funkcí</i>	644—665
Rozdělení státní činnosti v obory správní není vědeckým utříděním	644—645
1. Montesquieu a jeho vliv na německou theorii. Funkce materiální a formální. Funkce materiální: zákonodárství, soudnictví, správa. Mimořádné úkony státní. Poměr státoprávní theorie (Mohl, Stahl, Gneist) k učení antickému. Funkce formální: formální správa a justice. V praxi nemožno přesně dělení provést	645—655

2. Činnost volná a vázaná. Lockova prerogativa vedle exekutivy. Francouzská theorie. Volná činnost soudcova. Příslušnosti bezprostředních orgánů. Vázaná činnost v zákonodárství, exekutivě a soudnictví 655—662
3. Činnost vrchnostní a sociální. Obory činnosti sociální 662—665
- Hlava devatenáctá. Učlenění státu.* 666—702
- I. *Význam problému.* 666—674
- Antický typ ideální. Jeho vliv na názor středověký. Boj s absolutismem zplodil učení o rozčlenění státu. Centralisace a decentralisace. Samospráva a její význam. Protiva anglické a pevninské samosprávy a jejich vzájemné pronikání. Administrativní decentralisace. Decentralisace samosprávy.
- II. *Druhy státního učlenění.* 675—702
1. Administrativní decentralisace 675—679
- Soustava provinciální. Soustava centrální. Decentralisace úřady prostředními a místními.
2. Decentralisace samosprávou 679—689
- Společný negativní znak všeliké samosprávy. Samospráva na základě práva a povinnosti. Samospráva jednotlivců, svazů. Anglická státní správa pomocí čestného úřadu. Smíšené úřady státní. Aktivní a pasivní veřejnoprávní svazy. Typus těchto v Anglii. Typem prvnějších obec ve státech pevninských. Nároky na samosprávu v Anglii a v pevninských státech. Obec typem svazu oprávněného k samosprávě. Její imperium rázu odvozeného. Samostatný a přenesený obor působnosti obecní. Résumé.
3. Decentralisace zeměmi 689—702
- Význam země.
1. Území a národ státoprávně nejsou jednotou. Dočasné stavy. Bosna a Hercegovina. Německá území ochranná 689—694
2. Země se zvláštními orgány zákonodárnými. Kanada, Kapsko, australské kolonie, rakouské země, Elsassko-Lotrinsko 695—698
3. Chorvatsko. Finsko. Jejich nejvyšší orgány spadají v jedno s nejv. orgány států nadřízených. Tedy nejsou státy 698—699
4. Vedlejší země, země jako nerozlučný díl státu. 699—700
5. Organisované a neorganisované země. Politický význam decentralisace zeměmi 700—702

I. *Rozdělení státních forem.*

Vady rozličných rozdělení. Státní moc nejvládnějším prvkem státním. Konstantní formální poměry volní. Způsob, jímž se zjednává státní vůle, je dělidllem. Vůle psychická a právníká. Antická státověda a Macchiavelli. Monarchie. Republika 703—711

II. *Monarchie* 711—7541. *Podstata monarchie* 711—730

Monarchie státem řízeným jedinou fysickou vůlí. Historicky měnlivé postavení monarchovo. Monarcha nad státem, mimo stát, uvnitř státu.

a) *Monarcha jako bůh nebo zástupce boží. Patriarchální monarchie* 713—714b) *Monarchie neomezená a omezená* 737—754c) *Monarcha jako člen státu a orgán státu* 716—7302. *Druhy monarchie* 730

Různá dělidla 731—734

a) *Monarchie volební a dědičná* 734—737b) *Monarchie neomezená a omezená* 737—754

Absolutní monarchie a ústavní meze monarchie. Pojetí monarchie v starověku, středověku, novověku. Právní omezení monarchy vzniklo ze středověkého dualismu. Monarchie stavovská. Právo knížecí i stavovské stejně původním. Překonání stavovského dualismu moderním státem: na pevnině absolutní monarchií, v Anglii monarchií konstituční. Dějinný postup monarchie stavovské, konstituční a parlamentní. Monarchie parlamentní je politickým — nikoli právníckým — druhem monarchie 737—747

Konstituční soustava přejata do pevninské monarchie krom Ruska. Dualismus bezprostředních orgánů monarchie a parlamentu. Tři politické možnosti: nadvláda monarchie, nadvláda parlamentu, rovnováha obou. Různý podklad pro parlamentní monarchii v Anglii a na pevnině, postavení sněmoven tudíž také různé 747—754

III. *Republika* 754—7821. *Podstata republiky* 754—758

Vznik republiky z vědomé protivy k monarchii. Republika jako ne-monarchie. Právnícky jen kvantitativní rozdíly mezi různými druhy republik. Různé formy republiky. Německá říše. Přechody mezi monarchií a republikou.

2. Druhy republiky	758—782
Republiky s jediným primárním orgánem nebo několika takovými orgány.....	758—759
a) Republiky s korporativním vladařem.....	759—760
b) Oligarchické republiky.....	760
c) Třídní panství čili aristokratické republiky....	761—762
d) Republika demokratická	763—764
A. Antická demokracie	765—766
B. Moderní demokracie	766—782
Moderní ideje demokratické jsou účinky vše- obecných sil duchových. Souvislost s právem při- rozeným	766—770
a) a) Demokratické republiky s poradnou nebo usnášejíci se obcí lidovou.....	770—771
b) Ryze reprezentativní demokratické repu- bliky	771—774
c) Reprezentativní demokratické republiky s institucemi bezprostřední demokracie.....	794—778
Referendum jeho druhy a význam.	
b) Rozdělení dle způsobu, jak se zjednává a or- ganisuje vláda. Zjednání volbou, její druhy. Organisace: kollegiální nebo individuální hlava státu. Republika presidentská. Různé její od- stíny. President nikoli nejvyšším orgánem....	778—782
<i>Hlava dvacátá prvá. Sdružení států.....</i>	783—836
I. Úvodní výklady.	
1. Problém státních sdružení dosud málo zpracován	738—784
2. Státní soustavy jsou sdruženími rázu sociálního, nikoli právního	784—787
3. Státní sdružení v užším smyslu jsou trvalé právní svazky povahy politické. Rozdíl aliancí.....	787—789
4. Organisovaná a neorganisovaná, mezinárodněprávní a státoprávní sdružení	789—790
II. Druhy státních sdružení (v užším smyslu).....	790
A. Zdanlivá sdružení státní.....	790
B. Státní sdružení ve smyslu právním.....	790
1. Poměry závislosti založené na právu meziná- rodním. Protektoráty.....	791—795
2. Nadstát s podstátý (Stát států).....	795—797
3. Monarchické unie: personální a reální.....	797—809
V personální unii společná fyzická osoba monarchy jest právně náhodná, v reální unii jest právně chtěná. Personální unie významna politicky, ne právně. Povaha unie reální. Jest	

to mezinárodně právní sdružení se státoprávními důsledky. Reální unie evropské. Rakousko-Uhersko, Švédsko-Norsko. Sdružení dočasná. Zakládání nových reálních unií pochybné.	
4. Státní spolek (bunt).....	809—817
Vyšňuje se nad alliance. Spolková moc zde není státní mocí, nemůže konati imperium, nýbrž jen mezinárodně právní nátlak. Státní spolek jako mezinárodně právní pospolitost s obecnou porukou. Státní moc vykonává se jen nad státy. Pevný znak: suverenita zemí spolčených.	
5. Stát spolkový	817—834
Jest suverenní. Jeho státní moc vychází ze států členovných. Jest spojením státoprávním. Státy členovné jsou orgány moci spolkové. Státní charakter států členovných. Podkladem spolkového státu jest ústavní řád, nikoli smluvní. Možnost, aby později přistoupil nový stát. Právní postavení států členovných. Práva moci spolkové. Žádné meze pro rozšíření jeho kompetence vůči státům členovným. Stát spolkový zdravou a normální formou státních sdružení rázu politického	817—836
<i>Glava dvaadvacátá. Záruky veřejného práva</i>	837—844
Záruky sociální	838
Záruky politické	838—840
Záruky právní.....	840—843
Administrativní, finanční a parlamentní kontroly	
Individuální zodpovědnost státních orgánů vůči státu	
Nalézání práva jest státní funkce na ochranu veřejného práva	840—842
Právní prostředky poddaných k dosažení individuálních práv. Zakončení.....	843—844

OPRAVY.

- Na str. 43. v poznámce 3. řádek zdola čti: *pět* místo *pěst*.
- Na str. 122. prvý řádek shora budiž vypuštěn.
- Na str. 123. budiž k poslednímu řádku připojeno: *poněti státního lidu, kdežto o národu jako lidu v kulturním smyslu.*
- Na str. 712. v 1. řádce od konce čti *monarchovo*.
- Na str. 770. v 4. řádku shora čti *rovnocennosti*.

III. Poměr státovědy k ostatním vědám duchovným.....	84—129
1. Poměr státovědy k psychologii a anthropologii...	84—85
2. Poměr státovědy k vědám sociálním.....	85—129
a) Problém	85—88
Stát výhradně lidským zřízením a sice hromadným zjevem sociálním.	
b) Pojem společnosti	88—104
Nejasnost pojmu toho. Nástin jeho dějin:	
Aristoteles, přirozené právo, Ferguson, Schlözer	88—89
Rousseau, Hegel	90—91
Francouzští a němečtí socialisté.....	92—93
Německá nauka státní	93—94
A. Comte a H. Spencer	94—95
Podstata sociálních poměrů závislostních	95—96
1. Nutnost omeziti pojem společnosti. Nejširší pojem společnosti a jeho význam	96—99
2. Užší pojem společnosti. Přesné odlišení státu a společnosti nemožno. Souvislost všech společenských skupin	100—101
3. Nejužší pojem společnosti. Protiva mezi státem a společností	101—104
c) Sociálně-vědecké nauky speciální a jejich význam pro státovědu	104—129
1. Sociální ethika a život státu	104—105
2. Sociální zvyk (obyčej), věda, technika, literatura, umění a stát	106
3. Veřejné mínění a stát	107
4. Rodina a stát	108—109
5. Společenstva a stát	109—110
6. Hospodářství a stát. Vývoj ústav spoluurčen hospodářskými momenty. Učení o třídách. Stát hospodářským subjektem	111—117
7. Náboženství a stát	117
8. Politické strany a stát: strany nutné, náhodné, nepravé, fragmentární. Život politických stran = zápasu o vládu státní	118—120
9. Národnost a stát. Národové nejsou útvary přírodní, nýbrž dějinně sociální. Není možný žádný jednotlivý objektivní znak národnosti. Její podstata jest povahy subjektivní a dynamické. Vždy jest podmíněna protivou k jiným skupinám.....	120—125
10. Mezinárodní poměry společenské a stát.....	125—126
11. Protiva mezi uvědomělými, zamýšlenými a neuvědomělými účinky státu na poměry společenské. Tyto neuvědomělé účinky zpravidla silnější.....	126—129

VŠEOBECNÁ SOCIOLOGIE STÁTU.

Strana

134—139

Hlava pátá. Název státu.

Řecká, římská, středověká terminologie. Vznik slova »stát«. Jeho mnohoznačnost až do nejnovější doby. Jiné názvy.

- I. *Způsoby poznání týkající se státu*.....140—144
- Objektivní a subjektivní způsob pozorování.
Historicko-politický a právnícký způsob pozorování.
- II. *Jednotlivé teorie o státě*.....144—176
- A. *Theorie o převládajícím objektivním bytí státu* 144—153
1. Stát jako dané faktum.....145—146
 2. Stát jako stav.....146—148
 3. Stát se stotožňuje s některým z jeho prvků.....148—152
 - a) Stát = lid (národ)148—150
 - b) Stát = vládce, vrchnost150—152
 4. Stát přirozeným organismem.....153
- B. *Theorie o převládajícím subjektivním bytí státu* 153—167
1. Stát organismem duchovně mravním.....153—163

Učení to se naskytá již v antické a středověké státovědě. Učení přirozenoprávní je odmítá, kdežto historická škola právní je zase přijímá. Novější učení o státě jako vyšším organismu. Theorie organická protějškem učení individualistního. Nelze podati uspokojivého výkladu o organismu. Zkoumá se vůbec objektivní existence organismu. Kritika hypotesey organologické.
 2. Stát jednotou kolektivní čili svazovou.....163—167

Jak se jeví toto učení v názoru antickém, středověkém a přirozenoprávním. Jak u badatelů moderních: Gierka, Bernatzika, Haenela. Učení to vytýká jen pojem nadřazený.
- C. *Právníká učení o státě. Stát pojmem právním* 167—177
- Pojmem právním nedospívá se k žádnému poznání o reální existenci státu. Jsou tři možné způsoby, jimiž lze právnícky pojímati stát167—170
1. Stát předmětem, stát ústavem170—171
 2. Stát poměrem právním172—173
 3. Stát podmětem právním173—175
- Resumé o státních teoriích. Jsou rázu buď individualistně-atomistického, nebo kolektivně-universálního176
- III. *Vývoj pojmu státního*177—187
1. Sociální pojem státu177—185

Sociální vědy jsou vesměs vědami o lidských vztazích a jejich vnějších účincích. Stát jest funkcí lidské pospolitosti, nikoli přírodním útvarem. Záleží v poměrech lidské vůle. Vědecký požadavek jednotné zásady. Jednota prostorová, časová, příčinná, formální. Jednota teleologická, jednota svazová. Definice státu.

2. Právnický pojem státu 186—187

Stát jest podmětem právním, určitěji vyjádřeno: korporací.

Hlava sedmá. Učení, jímž se ospravedlňuje existence státu 188—240

I *Problem* 188—191

Otázka po příčině státu jest rázu praktického. Různé cesty k jejímu rozluštění. Patero důvodů pro existenci státu.

II. *Jednotlivé theorie.*

1. Nábožensko-theologické odůvodnění státu 191—197

2. Theorie mocenská. Její historie a kritika 197—203

3. Theorie právní.

a) Odůvodnění státu na základě práva rodinného. Theorie patriarchální 203—205

b) Theorie patrimonialní 205—207

c) Theorie smluvní 208—226

Její význam a vývoj od starověku až do Rousseaua, Kanta, Fichta. Její účinky.

4. Theorie ethická 226—227

5. Theorie psychologická 228—229

III. *Soustavný výklad nauky ospravedlňovací* 229—240

Státní moc donucovací nelze vyložit psychologicko-historickou teorií. Organisační podmínkou každé společné práce. Základní omyly učení anarchistického a socialistického 229—240

Hlava osmá. Různá učení o účelu státu. 241—279

I. *Problem.* 241—251

Otázka po účelu státu v novější době zanedbávána. Může býti dána v různých směrech. Nejprve jako otázka po objektivním, universálním účelu; řešena Platonem a křesťanskou theologií. Světový názor mechanicko-materialistický otázku tu odmítá. Názor teleologický ji schvaluje. — Otázka po objektivním partikulárním účelu. Libovůle v jejím zodpovídání. Význam její pro populární názor 241—245

Otázka po subjektivním účelu. Její nutnost. Podřazení rozmanitých účelů pod účely nejvyšší. For-

málini definice státu nepostačuje k obsažnému pojetí státu. Význam praktický, jaký má poznání o účelu státu	245—251
II. <i>Přehled teorií účelových</i>	252—263
<p>Theorie účelová u Aristotela, Římanů, v novější literatuře přirozenoprávní. Přeměna její po vítězství školy historické. Učení o neúčelnosti státu. Haller. Záměna účelů a úkonů. Vliv ideálního typu na starší teorie účelové. Účel absolutní. Relativně konkrétní účely státní. Rozdělení absolutních teorií</p>	
1. Učení o expansivních účelech státu	252—254
a) Theorie eudaimonicko-utilitární	255—259
b) Theorie ethická. Odrůda náboženská	255—256
2. Učení o limitačních účelech státu	257—259
Účel státu: bezpečnost, svoboda nebo právo. Různá pojetí svobody. Kant: právní řád účelem státu. V tom tkví protest proti všemohoucnosti státní. Locke: liberální teorie právní. Účel státu zde úzký. Požadavek, aby zákon byl hranicí (u starověkých autorů, u Hobbesa, Rousseaua). Smísení teorií.	259—263
III. <i>Soustavný výklad o relativních účelech státu</i>	264—279
1. Psychologické a fyzické meze státní činnosti. Regulující účinek tohoto pojetí pro život státní	264—265
2. Solidární a účelně promyšlené lidské projevy jsou přívlastkem státu. Zachování, upravení, podporování, šíření solidarity zájmů. Výlučné a konkurující účely státu	265—268
3. Výlučné úkoly státní: ochrana celku a jeho členů, udržení a zvýšení mezinárodní vážnosti, udržení a posílení vlastní existence vnitřní činnosti státní	268—269
4. Další výlučné úkoly: vědomé zdokonalování a udržování právního řádu, a tím podporování zájmů kulturních	270—271
5. Vyšší kulturní účely, jež přejímají úlohu, aby byly prostředky k účelu moci, ochrany a práva	271—273
6. Poměr státu k jednotlivým zájmům. Tendence k pokračující organizaci, socialisaci, centralisaci, mezinárodní správě	273—277
7. Resumé. Individuální, národní, všelidské zájmy solidární	277—279
<i>Hlava devátá. Vznik a zánik státu.</i>	
1. <i>Vznik států</i>	280—297
<p>Primární a sekundární tvoření státu. Stát výplo- dem lidských vloh, jeho utvoření provázáno utvoře- ním práva. Myšlení antickému jeví se tvorba po-</p>	

chodem rázu ryze faktického. Středověku jeví se pochodem právním, také i v novějších učeních. Neudržitelnost toho učení. Vlastní vůle státu jest jeho oprávnujícím důvodem. Akt tvorby sám leží mimo obor práva. Formální svoboda a věcná vázanost nového státu. Přetvoření při ztrátě svrchovanosti.

2. Zánik států 298—301

Buď pouze faktický, nebo jak faktický, tak právní. Legální zánik dle svého vlastního řádu. Legální přivtělení. Úplný zánik, odloučení od státu. Neudržitelnost zásady o legitimitě. Právo a spravedlnost měřítkem. Pochybnosti stran doby, kdy ten a onen stát pozbyl své existence.

Hlava desátá. Hlavní dějinné typy státu. 302—351

Protiva a shoda mezi dřívějšími a nynějšími státními poměry 302—303

I. Stát starovýchodní 303—307

Naše znalosti o něm kusé. Despotie všeobecným heslem. Jejím znakem náhodnost záruk pro právní řád. Theokracie a její dva hlavní typy. Stát israelský

II. Stát hellenský (řecký) 308—330

Charakteristika jeho v moderní literatuře. Jeho všemohoucnost, domnělá bezprávnost jednotlivce. Plato a Aristoteles hlavním pramenem toho učení. K tomu přistupuje moderní liberalismus, aby zkonstruoval protivu k modernímu státu. Vliv B. Constanta. Nedostatky hellenského ideálního typu státního, jemuž je základem spartský stát vojenský. Atheny dějinným vyvrcholením řeckého státu 308—315

Charakteristika řeckého státu městského (polis). Vnitřní jednota jeho již na počátku dějin. Význam, jaký má jednota státu a kultu. Vláda zákona 315—319

Širý faktický státuprostý obor jednotlivcův. Nedostatek poznání o jeho právní povaze. Uznání práv soukromých a politických. Jejich ochrana. Souborná charakteristika řeckého státu 320—330

III. Stát římský 331—335

Jeho obdoba s typem řeckým. Vliv římského státu na státy moderní. Rozdíl v postavení rodiny řecké a římské. Význam rodiny římské pro stát. Faktický státuprostý obor římského občana jako v Římě. Vláda zákona. Právnícké pojetí občana, jeho nároky na stát. Ustupnění práva občanského. Plnoprávnost příslušela jen občanovi, také po vítězství křesťanství. Zmenšení osobní svobody v poklesajícím Římě, zničení této svobody od dob Konstantinových.

IV. <i>Stát středověký</i>	336—343
<p>Jeho protiva k státu antickému. Původní nedokonalé státní útvary. Germánský stát zemský bez centralisace. Nutnost monarchické formy státní. Dualismus mezi právem královým a právem lidu (národa). Přiosvětlení tohoto dualismu feudalisací. Stavovský stát jeho typickým výrazem.....</p>	
	336—340
<p>Jeho omezení církví. Monistické městské republiky italské. Macchiavelli. Církev monistickým vzorem státu</p>	
	340—343
V. <i>Stát moderní</i>	843—351
<p>Vítězství státu nad církví od doby reformace. Boj mezi knížetem a stavy. Význam jeho rozhodnutí ve smyslu absolutistickém. Východiště antické stává se konečnou metou moderního státu. Jednotný stát v theorii politické. Hobbes, Locke, Rousseau.</p>	
	343—346
<p>Rozdíl mezi moderním a antickým státem. Vědomí o státuprostém oboru jednotlivcově výsledkem překonaného dualismu</p>	
	346—349
<p>Vliv toho na školu přirozenoprávní. Protiva mezi antickou a moderní státovědou založena na protívě monismu a dualismu</p>	
	349—351

Hlava jedenáctá. Stát a právo.

I. <i>Problém práva</i>	352—357
II. <i>Jednotlivé otázky</i>	357
1. <i>Problém státního práva. Jest stát schopný právního řádu?</i>	357
1. Normativní síla skutečnosti. Význam toho pro vznik a existenci právního řádu a pro státní právo. Moc a právo nemusí býti v poměru protivy	357—365
2. Přeměna představy o právu ve faktum. Přirozené právo a jeho dějinný význam. Jeho základ v duševních vlastnostech lidských.....	366—376
3. Vzájemné doplňování mezi konservativním a evolučním prvkem v tvorbě práva. Soustava veřejného práva není uzavřena. Státní existence jeho hranicí. Úplná anarchie při vyvinuté kultuře nemožna	376—383
2. Stát a vytváření práva	383—386
3. Vázanost státu vlastním právem.....	386—393
4. Stát a právo mezinárodní.....	393—398
<p>Vznik práva mezinárodního v křesťanském světě státním. Kriterium jeho existence, jeho uznání státy. Úhrn právních znaků. Nedokonalost práva mezinárodního. Právo mezinárodní právem anarchickým.</p>	

KNIHA TŘETÍ.

VŠEOBECNÁ NAUKA O PRÁVU STÁTNÍM.

Strana

<i>Hlava dvanáctá. Rozčlenění veřejného práva.</i>	401—411
Právo soukromé a veřejné. Všechno soukromé právo právem sociálním a zakládá se na právu veřejném....	401—404
Samostatnost veřejného práva. Státní moc ješt právní mocí, jež jest omezena právem mezinárodním a právem státním. Rozčlenění tohoto v právo soudní, správní a státní v užším smyslu. Postavení práva církevního. Rozdělení celého práva veřejného.....	404—411
<i>Hlava třináctá. Právní postavení překů státních</i>	412—456
I. <i>Území státní</i>	412—424
Právní podstata území. Jeho výlučnost. Zdánlivé výjimky:	
1. při kondominiu, 2. při spolkovém státě, 3. připuštěním státním, 4. válečnou okupací.....	412—415
Území místním podkladem státní moci na zevnějšek i uvnitř. Žádné dominium, nýbrž imperium. Panství nad územím jest povahy osobněprávní.....	415—419
Nedělitelnost státního území. Získání státního území	420—421
Území komunálních svazů	421—422
Význam moderního pojetí území.....	422—424
II. <i>Obyvatelstvo státu, národ státní</i>	425—448
Národ po stránce subjektivní a objektivní. Národ jako společenstvo státních členů a jako souhrn poddaných	425—427
Členství státu a subjektivní právo veřejné. Vznik představy o subjektivních veřejných právech ze středověkého dualismu. První uznání přirozených práv lidských v sousledu reformace.....	428—430
Poměr práva přirozeného k právům lidským. Americké a francouzské prohlášení lidských práv.....	430—437
Moderní učení o subjektivním právu veřejném	438—439
Tři kategorie veřejnoprávních nároků: 1. Nárok na zrušení státních opatření, omezujících svobodu jednotlivcovu. 2. Nárok na pozitivní výkony státu. 3. Nárok na výkony pro stát.....	440—444
Veřejná práva svazů. Jednotlivci a svazy předmětem státní moci. Jednotnost státního národa, myslitelného jen v státě	445—448

III. *Státní moc.*

Podstata moci vládní a její rozlišení od jiných moci. Využití nižších moci moci státní. Státní moc předmětem státovědy448—456

Hlava čtrnáctá. Vlastnosti státní moci. 457—534

I. *Suverenita*457—517

1. Dějiny pojmu suverenity457—500

Suverenita nejprve představou politickou.....458

1. Antická představa samostačitelnosti. Představy o svrchovanosti staří neznají.....458—460

2. Vznik pojmu suverenity z protivy mezi státem a jinými mocnostmi v středověku. Rozvoj pojmu toho ve Francii461—479

3. Suverenita a absolutní moc knížecí. Odvození moci knížecí z vůle lidu. Stotožnění suverenity státní a suverenity orgánové479—487

4. Pokusy dání pojmu suverenity pozitivní obsah. Ztotožnění státní moci a suverenity. Všeobecné teorie plynoucí z pozitivního práva. Chyby jejich. Jejich politický význam.....487—492

5. Další osudy pojmu suverenity. Theoretické jasnosti dosaženo teprv v novější německé státovědě 492—500

2. Podstata suverenity500

a) Formální charakter suverenity501—512

Suverenita je nezávislá a nejvyšší moc. Suverenita je pojem právní. Právní nemožnost anarchie. Vázanost státu při právtvorné činnosti v právu mezinárodním. Srovnání s mravní autonomií. Změna v teoriích ethických a právnických. Neomezenost státu je juristickou představou výpomocnou.

b) Suverenita a státní moc.....512—514

Suverenita nemá žádného pozitivního obsahu. Obsah státní moci se historicky mění

c) Suverenita není žádným podstatným znakem státní moci514—517

Suverenita není žádnou absolutní kategorií, nýbrž kategorií historickou. Dějiny rozdílu mezi státy suverenními a nesuverenními.

II. *Způsoblost k vlastní organizaci a samostatné vládě.* 518—525

Podstatným znakem státu: původní moc vladařská s vlastní organizací. Německé státy členovní, švýcarské kantony, americké soustáty jsou státy. Komuny, Elsassko-Lotrinsko, anglické kolonie chartovní, rakouská království a země nejsou žádné státy. Totož-